

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 8 Februarie 1908.****Numărul 5.****Comasările din Transilvania.**

(Z) În zilele trecute s'a desbatut în parlamentul din Budapesta un proiect de lege de mare importanță economică. Proiectul de lege s'a referit la comasările și la despărțirea averilor comune din Transilvania. Ziarele românești, semn al prea puținei interesări față de chestiunile economice ce ating interese vitale ale poporului român, s'au ocupat puțin de acest proiect de lege, până când cele ungurești au insistat mult asupra lui și cu bucurie văd în el o nouă bază pentru întărirea elementului maghiar din Transilvania.

Știm prea bine, cum s'au petrecut în Transilvania comasările și cum s'au săvârșit segregările locurilor comune. Poporul românesc pățit prin experiența proprie, s'a ferit totdeauna și se ferește și astăzi de comasarea proprietăților lui și de despărțirea averilor comune. S'a ferit și s'a silit cu toată puterea să încunjure săvârșirea acestora, nu pentru că nu ar fi fost convins despre utilitatea economică a regulării posesiunilor, ci pentru că exemplele fără sfârșit cari le-au văzut petrecându-se l-au convins, că ceea ce în teorie este de folos, în executarea concretă devine o adevărată nefericire pentru întreaga comună și în deosebi pentru urmașii foștilor iobagi, cari cu puține excepțiuni, în Transilvania sunt români.

Intrece orice fantazie omenească modul cum au fost foștii iobagi și proprietarii mici, prin sentințe judecătorești în urma vicleniei și „isteteimei” proprietarilor mari de pământ, deposedați de puțina lor avere strămoșească astfel, că fiecare „regulare de posesiune” în esență nu a fost altceva decât, — pe cum a caracterizat-o, nu se poate mai potrivit, deputatul *Dr. A. Vlad*; — o expropriare săvârșită fără considerație la necesitățile țărânimii, de altfel foarte îngreunate.

Întreaga soartă a comasării și a despărțirii posesiunilor comune depinde de la experții nepricepuți, adese influențați și de la inginerii comasatori cu puține excepțiuni neglijenți și neconștințioși. Hotărârea acestor doi factori, în contra căreia nu există nici un recurs și nici un remediu iuridic, eră mijlocul prin care cei mai mulți proprietari mari au izbutit înaintea judecătorilor neorientate și a juzilor unilaterali informați să-și satisfacă naturii rapace și să deposedeze sau să pauperizeze întregi comune mari, odinioară înfloritoare, dând în mâna micilor proprietari băta de cerșitor și deschizând drum larg înspăimântătoarelor emigrări în America. Spre a adevăra aceasta, e suficient să ne aducem aminte de comunele mari din munții apuseni, de pe câmpie și de pe văile Mureșului și a Someșului, unde văzând teribila devastare, trebuie să deplângem soarta bietului țaran român, care sub titlul regulării posesiunii sale a fost silit să ia lumea în cap. Lacrimile de durere, cari curg în pământ străin, îngreună sufletul acelor, cari în calitate oficioasă judecătoresc în mod conștient sau inconștient au ajutat ca proprietarii mari folosindu-se de lacunele legii să-și ajungă scopul feudal de a vedea și după desrobire ingenunchiat și înlăntuit înaintea lui țărâtimea transilvăneană.

Deputații și advocații români au observat deja atunci, când s'au făcut legile de comasare și segregare și au prevăzut nefericirile, cari au trebuit să urmeze din aceste lacune pentru întreaga țărâtime din Transilvania.

Advocații români au înaintat un memoriu camerei din Budapesta, ear deputații români de atunci au purtat o luptă intru-adevăr frumoasă și foarte instructivă în contra proiectului de lege, susținut de feodalii transilvăneni cu toată puterea și cu toată influența lor. Pro-

iectul combătut cu violență din partea românilor a devenit lege. Prorocirea acestora însă s'a implinit întru toate, cu adausul, că de lacunele legii nu s'au folosit proprietarii mari numai față de țărâtimea română, ci conform tradiții feudalistice le-au folosit și în contra țărâtimei maghiare și că sub scutul inconștient al judecătorilor ungurești o ceată de speculanți au izbutit să deposedeze pe locuitorii săcui ai confiniului săcucesc, aproape de întreaga lor avere comună.

Greșala celor dela putere s'a răz bunat amar. Poporul săcucesc, mai puțin tenace, pe care cei dela putere voiau și pe acele vremuri să-l ocrotească, a ajuns să fie aproape nimic prin dispozițiile legii, iar feodalii maghiari în urma emigrării în masse mari a țărâtimei deposedate și pauperizate au rămas fără muncitori. E numai natural, dacă între astfel de stări de lucruri, acum tot cei dela putere sperându-se de efectele legii, combătută de români la timpul său, și văzând, că ascuțișul ei a ajuns să taie în viu nu numai la români, ci și la elementul maghiar din Transilvania, — s'au hotărât să aducă noua lege suplinitoare, referitor la regularea proprietăților din Transilvania.

Dar pe cum aproape toate legile, cari s-au făcut la noi în timpul din urmă, tot așa și proiectul acesta de lege este unilateral și nesuficient din punctul de vedere al intereselor obștești ale Transilvaniei.

Deputații români, întogmai ca și antecesorii lor de pe vremuri, au satisfăcut datorinții lor de a arăta greșelile și lacunele acestui proiect de lege. Discursurile, ce s'au rostit în ancheta premergătoare și în decursul desbaterilor parlamentare din partea deputaților români adevăresc, nu numai interesul, ce poartă față de aceasta cauză de o extraordinară

importanță economică, ci și împrejurarea, că și acest proiect de lege este pregătit tendențios și în mod insuficient pentru rezolvirea acestei chestiuni.

Este peste orice îndoială, că acest proiect de lege, are și unele dispozițiuni bune. Acelea dispozițiuni ale proiectului, prin care se oprește împărțirea pășunilor și pădurilor comune, și sunt obligați proprietarii ca acolo unde nu sunt pășuni comune suficiente și unde comasarea hotarului încă nu e săvârșită, să facă cu concursul chiar al proprietarilor mari noue pașuni comune, în fine acele părți ale proiectului prin cari se dispune că numai acei proprietari au parte în locurile comune, cari au și locuri interne în aceeași comună și, că proprietarilor mari după pădurile lor nu le compete parte din pășunea comună — sunt neapărat foarte bune și de mare însemnătate pentru țărâna noastră. Nu mai puțin este mulțumitoare aceea dispozițiune a proiectului de lege, prin care îndatorează statul să anticipeze toate speșele de comasare și sugrume la o riguroasă controlă pe inginerul comasator. În schimb însă este cât se poate de greșită și periculoasă în urmările sale între altele aceea dispozițiune a proiectului prin care permiterea comasării depinde

dela ministrul de agricultură și; că judecătorii vor avea să denumească precepători dintre indivizii designați spre acel scop, de același ministru pe cum și aceea că desființarea și înființarea pășunilor comune depinde tot dela acel ministru prin ce soarta comasărilor și segregărilor din Transilvania și prin urmare întreaga ei soartă economică depinde dela ministrul ungureș de agricultură.

Din prea trista experiență a trecutului știu ce însemnă aceasta. Guvernele ungurești susținătoare și susținute de o dominațiune de rasă și de clasă, ne îndereptătesc la cea mai mare neîncredere chiar din punctul de vedere economic. Să nu ne mirăm deci, dacă deputații naționaliști din acest motiv și din acela, că proiectul de lege nu conține nici o dispoziție referitoare la ameliorarea procedurii judecătorești învechite, pe lângă care se rezolvă în modul cel mai injust chestiunile de comasare în Transilvania — nu au votat din partea lor acest proiect de lege deși acesta are unele dispozițiuni și folositoare pentru poporul român, decât se va și el folosi de ele.

Nu încape îndoială, că proiectul de lege cu toată opoziția deputaților români va deveni lege, ear nouă nu ne va rămânea alta, decât trista mângâiere, că dezvoltarea

viitoare a lucrurilor și a țării întregi va justifica nedumeririle noastre și față de acest proiect de lege, pe cum va justifica și în viitor și toate îngrijorările noastre față de șirul întreg al legilor tendențios aduse ori tendențios executate.

Prusia și Polonii.

Evenimentele celor din urmă două luni.

Încă pe la finele anului trecut, a publicat prof. economiei naționale din Colonia, Bernhard, un op voluminos, intitulat: „Poporațiunea polonă sub stăpânirea prusiană.“ Autorul concludă toate discușiunile sale cu alternativa: sau tot înainte întru germanizarea provinciilor răsăritene, fie chiar cu ajutorul legii de expropiare, sau trebuie criticat și disprețuit fără milă birocratismul prusian, care nu mai poate continua politica antipolonă bine întocmită de Bismarck. Opinia publică și-a însușit pe deplin alternativa profesorului Bernhard, iar guvernul nevoind să apară odios și ridicol în fața pangermanilor, înainte cu pași de uriaș pentru a realiza planurile tutemeitorilor hakatei. Păcat numai, că marele antreprenor hakatist, C. Bülow, excelează mai mult cu brutalitatea politicii antipolone, ne fiind în stare a pătrunde geniul lui Bismarck.

Cari sunt acei pași gigantici ai neomenosului despotism german? Ar greși, cine crede că niște hoarde sălbatice ar fi năvălit asupra bieților poloni din Posnania. Nici Cavalerii-banditi (Raub-Ritter), ce-i drept, nu-i asupresc. Dar un guvern civilizată, stând pe apogeul culturii moderne, vrea cu ajutorul unor legi (sic!) născocite

FOIȚĂ.

IUBIRE.

— *Novelă originală a »Unirii«.* —
(Continuare și fine).

— Bine, a răspuns Bălan și el scurt și fără să mai zică o vorbă, ieși afară. I-se înțelestau pumnii de mânie. Toate le-ar fi crezut, dar aceasta nu a așteptat-o niciodată.

Incepă a se întări tot mai mult în credință, că fata aceasta e chiar bătaia lui Dumnezeu asupra lui.

— Dela mine să nu aștepti nimic, zise întorcându-se îndărăpt, dar nimic.

— Nici nu aștept.

— Partea ta dela mamă-ta și-o dau. Șapoi la mine în curte să nu-ți mai pui piciorul.

Ii curgeau lacrămile de mânie.

Fata nici nu mișcă lângă el. Cu fața albă ca creta se uită în pământ și nu zicea nimic. Ii venea o groaznică voie, să-l tulbure în toată ființa lui. De când să tot rugă lui Dumnezeu să trimită asupra tatălui ei o astfel de durere, care să-l zguduie, să-l trezască la un alt gând, la o altă viață, din aceea, în care trăiește. Căci el afară de avere nu cunoaște nimic pe lume. Ea nu a avut nici o bucurie, ea nu simte, nici n'a simțit niciodată, că e fata lui și e stăpână. Și din ce se simțea străină în casă,

din aceea îi creștea durerea, pe care o vărsa cu indioșare, când mergea în Dumineci, în zori, cu cărbuni și tămâie la mormântul mamei ei.

Ii era urât de toată moșia și se dorea la un loc, unde să audă și de alte lucruri în casă, unde să vadă fețe vesele, unde să cânte și să dorească omul a petrece între ai săi.

Era sătulă de a vedea în toată dimineața venind pe toți vecinii, cari îi laudau lui Bălan greșelele în față și el nu vede, că aceia vorbesc cu viclesug. Ei îi trebuiau alți oameni, altă casă, în care să poată vorbi cum îi dorește inima. Că Doamne multe mai avea de zis, până ce descarcă toată povara dintrânsa.

— Las' numai, că-mi vii tu îndărăpt. Încă nu ști ce-i sărăcia.

Dar toate erau înzădar. Sanflora voia să scape odată de-acasa, să iasă la alt aer, să înceapă altă viață, căci simțea, că o înădușesc frunțile încrețite și grijile zilei de mâne în curtea tatălui său.

— Tot omul mănă numai cât să se sature și atâta vom avea și noi.

Bălan așteptă înzădar să-i vină fata fugită dela bărbat, cu toate, că vecinii îi spuneau meren, că Doamne rău mai trăiesc, că Sanflora să știe numai, că tatăl său o primește iarăși îndărăpt ar veni mâne. Vorbe de acestea auzit Bălan în toată ziua.

Și el își frecă palmile mulțumit.

— Vine, vine, că trebuie să vină. Ne buna, ea n'a știut, ce face. După un calic ca acela și dacă ar fi din alți oameni, dar chiar ficiorul lui Barbul să-mi fie ginere, ficiorul șerpelui aceluia, care îmi râdea în față și arăta înaintea tuturor, că lui nu-i pasă de mine.

Dară se convinsă în curând, că gura lumii nu vorbește totdeauna adevărul și că cei mai mulți îi vorbeau din lingușire, după cum se obicinuește, ca cel mai sărac, cel mai slab, să se lingușească înaintea celui mai tare.

Căci nime nu putea ști cum trăiește Sanflora cu bărbatul ei. La ei nu mergea nime, ei încă nu mergeau la nime. Iar când ieșiau la lucru la câmp erau tot amândoi și cei ce îi întâlneau, numai aceia nu puteau ceti din ochii lor, că ar trăi rău. Căci Sanflora era tot voie. Se deschideau ferestri după ei și capete de femei se iveau uitându-se lung în câtrău merg.

Atâta a văzut în curând și Bălan, că Toma iarăși și-a mai plătit ueele datorii și că pe încetul se ușurează de nici pomană nu mai poate fi de a cumpără azi mâne, locul acela din Zăvoiu.

Dar își și luă gândul dela acela. Ba de când i-s'a măritat fata nu-și mai află locul. Ii lipsea ceva. Pe la grajduri, pe la șură de abia mai mergea, iar afară la câmp, Doamne ferește! Incepă a-i fi urât de toate. Noaptea nu putea dormi, clopotele dela vite,

și îndreptățite prin fărâdelege să exterminaze pe supușii săi, numai pentru cuvântul, că ei sârmanii nu s'au născut nemți și luterani, ci poloni și catolici.

Cel dintâi pas gigantic pentru exterminarea polonilor eră proiectul de lege, propus parlamentului în sesiunea de 26 Noembrie anul trecut. Proiectul acesta privește asociațiunile din Germania: dar în fond pe poloni. Ajunge să aruncăm o privire la paragraful proiectului, pentru a ne convinge de acestea.

§. 1 asigurază supușilor imperiului libertatea asociațiunilor.

§§. 3—6 prescriu unele formalități privitoare la adunările membrilor unei asociațiuni — pentru siguranța lor și cea publică.

§. 7 zice: Desbaterile și discușiunile la orice adunare publică trebuie să fie conduse în limba germană. În altă limbă pot fi conduse discușiunile numai cu învoirea puterii centrale și în mod excepțional.

§ 8 și 9 determină drepturile reprezentanților politici la orice adunare, mai ales dreptul, ca conferențiarilor să fie opriți de a se pronunța în altă limbă decât cea germană.

§. 11 prescrie o pedeapsă de închisoare sau de amendă până la 600 M. pentru oricine ar călea această lege nouă.

Sapientii pauca!

În ziua următoare a inaugurat C. Bülow reichstagul german. După ce a citit cuvântarea monarhului, au început germanii cu președintele Camerii în frunte, strigăte de: Hoch! spre cinstea Împăratului. Polonilor: vox faucibus haesit; de triști ce erau în vederea apucăturilor necinstite ale tiranilor lor.

Chestiunea polonă eră pusă la locul întâiu.

Va fi poate interesant pentru P. T. cetitorii noștri să destăinuim proiectul expro-

prierii polonilor în forma lui legală. Acest proiect se alcătuiește din trei articole, fiecare cu câteva paragrafe.

Art. I. Legea despre colonizarea cu germani a provinciilor răsăritene și a ducatului posnanian din 26 Aprilie 1886 cu lămuririle ei din 20 Aprilie 1898 și 1 Iulie 1902 se modifică cum urmează: Fondul depus la dispozițiunea guvernului cu scopul germanizării se mărește actualminte cu alte 360 milioane mărci etc... pentru bunurile dobândite sau prin cumpărare sau prin expropierea legală.

În alte paragrafe ale legii din 1886 etc. în locul cuvântului: cumpărat se zice simplu: dobândit; aiurea se șterge de a dreptul vorba de cumpărare, vânzare și asemenea, ce exprimă vre un contract bilateral.

La §. 7 se adaugă: Guvernul va primi 50 milioane mărci, cu scopul de a reținea sau arenda moșiile cele mai mari spre a despăgubi astfel cheltuelile de colonizare.

§. 13. Însăși expropierea va procede după următoarele prescripțiuni.

§. 14. Dreptul de a expropria cu deasila îl primește guvernul dela regele (prusian) printr-o decisiune „ad hoc“ cu privire la anumitele ținuturi (cetește: polone). Decisiunea regală va mai determina vremea în care se vor putea compune transacțiunile exproprierii.

§. 15. Comisiunea de colonizare (care iar începe activitatea sa) este împuternicită să hotărească ținuturile ce vrea să le exproprieze.

§. 16 determină o comisiune deosebită de câte 5 inși, una pentru provinciile răsăritene, alta pentru Posnania. Această comisiune va supraveghea activitatea Comisiunii colonizatoare. Expropierea se va face printr-o

simplă notificare a actului fie proprietarului, fie arendașului.

§. 18. Proprietarul are dreptul de a protesta și de a apela. Ministerul dominelor și cel al afacerilor interne decide în tot cazul.

§. 19. Expropierea privește de-adreptul însăși posesiunea solului. Alte drepturi și îndatoriri în legătură cu proprietatea solului, Guvernul nu le va considera, decât în cazuri anumite.

§. 20. Expropierea va avea loc numai în urma unei despăgubiri complete în bani.

Art. II. vorbește despre unele mijloace de lățire a germanismului printre poloni.

Printre altele se mai decide, ca toate cășigurile (Rücknahmen) din acțiunile colonizării să se capitalizeze iarăși spre a mări fondurile exproprierii.

Art. III. determină procedeele întru adunarea sumelor necesare, despre care vorbiau paragrafele premergătoare din art. I și II.

Din ambele proiecte de lege, se vede ușor tendința nobilă și binevoitoare a „Regelui“ prusian față cu supușii săi din hotarele răsăritene.

De vor trece acestea legi plictisite, de ce se ferească Dumnezeu, atunci din Polonia prusiană în două săptămâni nu va rămânea decât o amintire istorică. Polonii de acolo își vor căuta de drum cu sacul în spate și cine știe, unde vor primi un loc de odihnă.

* * *
(Va urma).

Ne place dreptatea. „Tribuna“ din Arad și alte foi au apostrofat cu vorbe aspre ținuta Conzistoriului nostru față de legea nouă școlară. A tăcut însă tăcerea peștelui — că ce a făcut în cauza aceasta conzistorul din Arad. Dela un prietin al nostru din

galițele, oile făceau zgomot prea mare. Îi plăcea să umble numai așa fără să facă ceva și fără să se gândească la ceva. Căci nici gândi nu se mai putea. De multe ori vrea să-și mai aducă aminte de tinerețe, de bucurii, de întâmplări, dar nu putea, că gândurile așa i-se perândau prin cap și așa se alungau unul pe altul, încât se trezea cine știe unde. Mai bucuros ascultă la țărăitul unui grer, ce cântă toată noaptea într'un ungher.

A ajuns să-i poarte economia femeia.

Când eră la sămănat zise scurt.

— Sămănați ca în trecut măi ficiori!

— De foame doar nu voiu muri. Sunt acum bătrân și neputincios, le voiu da toate în parte, că numai sunt harnic de nimic.

Și pe când el într'o zi de vară iarăși ieși din cerdac și porni în grădină, pe o cărărușe printre meri. Îi veni o bătrână încet și-i zise aproape șoptind.

— E chiar ca Dumniata, să juri. Cu ochii așa micuți, cu capul rotund, păr negru, gurița numai o țir, e Dta gol.

— Cine tu muiere?

Bălan să uită spăriat la ea

— Nepotul bade, nepotul Dtale. Și așa dapănă din mâni și din picioare și e tot răs și Doamne cum se bucură mamă-sa și tatăl-său de el. Cine n'a avut, nu știe.

Și vorbia baba vorbia, de parecă eră al ei.

Balan se opri în loc.

— Și tu l-ai văzut?

— De-acolo vin. Am fost și eu cu poelon. Doară ști bine, că suntem ceva neamuri. Și când Sanflora eră încă fată aici, venea de multe ori la mine, că ce suflet de fată! auzi Dta, nici Dta nu o ai cunoscut. Ce va fi plâns de când i-ai zis să nu-ți mai pună piciorul în curte...

În clipa aceasta Bălan își aducea cu spaimă aminte de cele zise atunci în mânie.

— Nu știu, zisă earăși bătrâna, dar lumea așa vorbește, și doară tot satul știe, că nici ea și nici Dta nu mergeți unul la celalalt.

— Asta e treaba mea și nu a satului.

Și o lăsă pe baba acolo. Să și duse aceea îndată cătră casă.

Bălan porni înainte. Se gândi un moment și se răsândi la vestea aceasta nouă, care pentru un moș a fost una dintre cele mai înveselitoare. El însă căzdu iarăși în nepăsarea cea veche. Nu se mai putea gândi la nimic și tot rupea câte o frunză de prun și mai scutura câte-o omidă, ca să-i treacă din vreme.

— De ce se mă bucur de nepoți, când în copii nu am avut nici o bucurie!

I-se părea însă, că e mai ușor decât i-a adus baba vestea și când seara s'a întors în casă așteptă nerăbdător ca nevastă-sa să-i mai spună, ce se mai vorbește prin sat de Sanflora, de minunea acela mic, care sămăna așa tare cu el.

În casă erau toate ca în toate zilele. Nevastă-sa făcu masa și tăcea sau vorbea,

ca să vorbească. El mai întrebă, aducând câteodată vorba pe departe la întâmplări nouă, dar răspunsul ce-l așteptă nu-l primea.

În noaptea aceea însă nu a putut dormi de loc. Gândurile i-se opriau meru la fată-sa, la nepotu-său și îl prinse o bucurie, cum nu a avut de mult.

Dimineața iarăși veni baba cu veștile, dar acum avea alte daraveri.

Spunea, că i-au pierit găștele astănoapte și numai argații lui Bălan pot fi de vină și tot spunea într'una. Bălan vedea bine, că nu e nimic adevărat din ce spune ea și cu toate acestea el, așteptă, că doară va spune ceva și despre mamă și copil, dar bătrâna nu vrea de loc să înțeleagă.

— De nepot și-oi spune de altă dată, zise, văzând bine, că Bălan ce dorește și se dusă acasă.

Zilele treceau însă una după alta. Și pe cum treceau acelea așa se schimbă și Bălan. Începu a-i plăcea de copii. Ascultă de sorbea cuvintele vecinului, care îi vorbea meru de ficiorul lui.

— Tot cu mine doarme bade, să se învețe de cu vreme a nu-i fi frică. Se mai trezește el câteodată plângând.

— Tată a vrut să deie.

— Cine mă?

— Omul acela bătrân.

— Visează băiatul și așa se adună de frică lângă mine, de numai urechile i-se văd.

dieceza Aradului primim textul circularului dat din ședința conzistorială din Arad ținută în 20 Septembrie 1907.

Textul este următorul:

„Preonorate Domnule!

Comisiunea administrativă a comitatului Timiș ne reacearcă în temeiul § 17 din art. 27 din 1907 să dispunem organelor parohiale să delătore de pe școalele noastre confessionale inscripțiunile cari nu ar fi în limba magiară. Preaon. Dta ești poftit deci a lua măsurile de lipsă pentru a satisface dispozițiunii legii în timp de 30 de zile pe răspunderea Dtale.

Arad, din ședința conzistorială dela 20 Sept. 1907. Ioan I. Pop, episcop.“

E lucru ciudat, că la foaia din Arad știu mai iute ce să întâmplă la conzistorul dela noi din Blaj — decât la conzistorul din Arad.

Nu tragem la îndoială autenticitatea acestui text — căci l-am primit dela un preot al numitei dieceze, carele condus de simțul de dreptate ni-a scris, că nu poate suferi tragerea în tină a unui conzistor atât de venerabil cum este cel din Blaj — atunci când și celelalte au satisfăcut dorinței legii — dar în ascuns.

Ca să se știe!

Asasinatul din Lissabona.

În Lissabona, capitala Portugaliei a fost ucis pe stradă regele Don Carlos și moștenitorul de tron. În Portugalia stăpânia de mult dictatura — regele Don Carlos domnia într'un chip despotic. Luxul ce era la curtea din Portugalia și disrespectul legilor din partea celor

ce puși au fost să păziască legile au cauzat acest nefericit sfârșit al regelui portugez.

În 1 Februarie pe când echipagiul regal, — în care ședea regele și regina, moștenitorul de tron și fratele său Manuel, — trecea încet printre mulțimea ce stă mută și nemișcată deodată un individ îmbrăcat în albastru a sărit pe partea din urmă a echipagiului și a tras două focuri asupra regelui, dintre cari unul l-a ajuns în ceafă iar altul în spate. Regele s'a apucat cu mâinile de cap și a căzut pe stânga. În același moment a tras din apropiere mai multe focuri asupra moștenitorului de tron, carele a căzut în brațele fratelui său. Regina cu un buchet pe care-l ținea în mână a lovit în cap de mai multe ori pe atentator. A fost rănit și prințul Manuel pe cum și regina. Regele a murit momentan, iar moștenitorul a mai trăit puțin. Atentatori au fost uciși pe loc de poliție; toți trei au fost portughezi.

Pe tronul Portugaliei a pășit Manuel, al doilea copil, rămas în viață, e în vârstă de 19 ani.

Noul rege Manuel II. a dat un manifest în care aduce la cunoștință suirea sa pe tron și promite observarea constituției.

Linistea în Portugalia e cât se poate de nesigură — neștiindu-se

că atentatorii aparțin anarhiștilor ori republicanilor, cari de mult sa nisuesc să sdrobească monarhia și să proclame republică.

Sunt știri, cari spun de o răscoală generală a poporului, iar altele sunt contra, că poporul e liniștit și condamnă omorul acesta.

CORESPONDINȚE.

Scrisoare din Viena.

Academie întru onoarea sf. Ioan Gură-de-aur.

Viena 24 Ianuarie 1908.

Azi avurăm la universitatea de aici o festivitate, care ocupă loc vrednic în șirul festivităților, ce se țin mai nou în lumea întreagă, întru pomenirea sf. Hrizostom. Ideea a fost a harnicului profesor univ. Dr. Wolfsgruber, care se interesează în mod deosebit de toate lucrurile bisericești orientale și care a primit cu mare bucurie, când i-am dat pastorala arhiepiscopului din București despre sf. Hrizostom și când i-am spus, că noi românii suntem cu deosebire interesați întru pomenirea sf. Hrizostom, deoarece Teotim, vestitul episcop al provinciei schitice — azi Dobrugea — era un prietin intim al acestui patriarh din Constantinopol.

Idea profesorului Wolfsgruber, de a pune la cale prin seminarul de istorie bisericească, al cărui conducător este, o „academie“ întru onoarea lui Hrizostom, reuși minunat, după cum apare din cele următoare.

Intrând în sala cea mai mare a facultății teologice de aci, o află tiesuită de public. Episcopul Marshall din Viena, o mulțime de prelați, profesori universitari, preoți mireni, clerici, ștudenți au venit un număr așa mare, de nu mai încăp în sală. Catedra frumoasă e toată împodobită cu ramuri de brad, pe ea sunt așezate opurile lui Hrizostom, 13 foliante, iar pe perete încunjurat de frunză verde, e un portret mare al sfântului, comandat anume pentru ocaziunea aceasta. Profesorul conducător urcă catedra și rostește cuvântul de deschidere. Vorbește însuflețit despre sfântul patriarh, despre rola lui în istoria Bisericii, apoi continuă: „Toată lumea serbează azi memoria lui, de sus (aci înțelege Roma) până jos. Dar știm, că sus în înălțime nu e totdeauna aer liniștit, lumină curată: sunt neguri, vânturi, cari împiedecă manifestarea tuturor așa cum s'ar dori (aluzie la turburările din Roma, cari au făcut pe Papa să amâne astă toamnă unele sărbări) — noi cei din văi, cei din adăpost să serbăm cu atât mai mare însuflețire și pietate.“

Programul se începe. Constă din 7 puncte, cari le rezumez numai. Patru ascultători ai facultății (fiecare din un institut deosebit), țin fiecare câte o conferință, despre marele nostru sfânt. Unul vorbește despre creșterea și începutul carierei sf. Hrisostom, altul despre sf. Hrisostom ca preot ideal, al treilea despre oratoria lui, al patrulea despre sf. Hrisostom ca patriarh al Constantinopolei. Toate patru conferințe se predau cu multă dibăcie și sunt ascultate cu mare interes. Să nu credeți însă, că au urmat toate una după alta. De variație se îngrijește corul care cântă într'aceea câte un cântec bisericesc

Și Bălan ascultă lacom. El nu știe, ce sunt plăcerile acestea, dar simte că nu e dat ori cui să le înțeleagă.

Îi era dor și lui de o inimă de copil, de un glas subțire, care să-l tot întrebe, să-l poarte pretutindinea, să sară, să strige cu glasul lui de argint, și să înveselească casa toată.

Fată-să însă nu îndrăznea se vină nici ea, nici băiatul să și-l trimită. Știa ea bine, că ce om aspru e tatăl ei. Ce a zis odată, a zis-o pentru totdeauna. Ea îi trimitea la Paști, la Rusale câte un colac, iar la Ispas îi cocea un miel cum știa ea, că-i place. Și când îi venia jalea cea veche, plecă în cimiter și plângea să moară la crucea mamei sale.

Bălan pândea mereu și când zărea pe Sanflora cu băiatul mergând pe sub fereastra lui nu-și putea îneca cele două lacrimi, ce îi umpleau ochii.

Simția că dorul acesta, de a-și revedea pe ai săi, e pentru el o prea mare povară. Se tot gândea cum ar zice cătră vecina, să-i aducă odată, nepotul, să-l vadă, că poate umblă în picioare, și vorbește acum.

Vecina îl adusă, ba începă a i-l aduce zilnic.

Și bătrânul de bucurie nu știa ce să-i deie. Îl luă în brațe, îi prinse un porumb, ca să se joace, îi arătă toate.

Pe încetul îl învăță să-i zică moșule. Și se uită Bălan în toate părțile se nu-l

audă cineva. Parcă îi era rușine de dragostea lui cea mare.

Eră fericit. Niciodată așa fericit nu a fost.

— Moșule, unde-i mama? Întrebă într'oză micuțul dintre multele jucării.

— Acasă dragul moșului.

— Eu merg la mama.

Și îndată începă a plânge, că moșul să-l ducă acasă la mama.

Bălan îl luă de mână și plecă. Nu-și mai aducea aminte de nimic și așa intră pe porțiță la Sanflora, de părea că numai de ieri nu s'au văzut.

Sanflora i-a ieșit înainte și de abia pută rosti

— Tată!

Lacrămile îi curgeau șiroaie și cu mâinile își acoperea fața suspinând de durere și bucurie.

— Tu Sanfloro — copiii mei, zise lăcrimând și el.

Și Petruț se acăță cu mânuțele lui albe de poalele mamei sale și uitându-se mirat la ea zise:

— Mamă de ce plângi?

T.

din liturgia sf. Hrisostom: două în limba grecească („Hristos a înviat” și „Sfinte Dumnezeule”) și unul în limba veterslavă (o pricează: „cu trupul Domnului...”). E așa de frumos să vezi, cum o universitate străină de ritul nostru, de limbile popoarelor orientale, dă atâta cinste bisericii grecești, serbând cu deosebită pompă memoria unui fiu al aceleia, care a fost totodată și fiul ei și pe care Papa Leo XIII l-a declarat de patronul ceresc al oratorilor bisericești.

De inchiere episcopul Marshall ține o cuvântare. „În Roma, zice el, se ține în fiecare an la Colegiul Urban așa numită sărbătoare a limbilor... Festivitatea noastră de azi asemenea se poate privi de o sărbătoare a limbilor. Prin diferența de limbi, de rituri, de neamuri și prin cinstea imprumutată mai bine se exprimă unitatea aceea, care e o notă caracteristică a Bisericii lui Hristos.” Aduce apoi mulțumite profesorului Wolfgruber și îndeamnă la urmarea exemplor mari întru alipire către sf. Biserică, cum e exemplul sfântului Hrisostom.

Cu aceasta Viena își făcuse destul datorinței de primos față de marele bărbat. De ar urmă aceasta în cât mai multe locuri, de ne-ați da și de acasă astfel de știri!

Biserica gr.-cat. din Galiția încă în Noembrie au trecut a serbat în mod cuvenit memoria sf. Ioan „Zlatoust” episcopii au dat pastorale, în cari au prescriș preoțimei ce slujbe să țină cum să predice poporului despre acest sfânt. Fie, că și la noi preoțimea să nu-și uite de aceasta datorință!

S'auzim de bine!

Correspondentul.

Nr. 1 — 1907.
soc. mes.

CONVOGATOR.

Domnii membrii ai „Societății meseriașilor din Blaj”, în virtutea S. 16. din statute sunt invitați cu tot onorul la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va țineă **Duminecă în 16 Februarie n. 1908 la 3 oare d. a.** în localul Casinei române din loc, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societății în decursul anului 1907.
3. Raportul casarului și proiectul de buget pe 1908.
4. Alegerea alor două comisiuni a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru cenzurarea rațiunilor și a proiectului de buget pe anul 1908 și înscrierea de membrii noi.
5. Alegerea alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 16 Ianuarie n. 1908.

Gavril Precup, **Augustin Gruția,**
prezident. secretar.

MAINU.

Procesul nostru.

Curia, în ședința dela 7 Ian. n. a respins cererea de nulitate, contra sentinței tribunalului din Cluj, prin care dl Aurel C. Domșa a fost osândit la 8 luni închisoare, 1200 cor. amendă în bani și speșele de proces.

Aceeaș soartă a avut-o și „Telegraful Român” din Sibiu.

Congrua.

Zilele acestea s'au ținut conferința episcopescă în Pesta în cauza congruei. Dintre Arhieriei nostri a luat parte numai P. S. Episcop Vasile. S'au înțeles definitiv asupra sumei cu care contribuie episcopii catolici. Numai restă, decât ca proiectul de lege să se voteze de Cameră.

Noutăți.

La Timișoara a fost numit de episcop romano-catolic cu titlul de Cenad canonicul prelat din Strigon, *Dr. Ioan Csernoch*, deputat dietal în partidul popular. *Csernoch* e Slovac din Sacolța, la care ține mult, pentru orașenii de acolo a făcut multe instituțiuni bune. Totdeauna s-a recunoscut de Slovac, și a lucrat pentru binele naționaliștilor săi. Tocmai de aceea mulți Unguri nu s'au bucurat, când l-au văzut deputat între popularii magiari. Acum a abzis de mandatul de deputat, cercul lui poate să-l cucerească un naționalist. La alegerile trecute nu i-au pus lui *Csernoch* contra-candidat naționalistii, căci *Csernoch* e slovac bun. — E unul dintre cei mai învățați episcopi, dela care așteaptă mult bine biserica.

Hymen. *Cornel B. Andrea*, teol. abs. și *Veturia Deac*, fidanțați.

— *Jacob Trif* și *Susana Bosdoc* invită la serbarea cununiei lor, care va fi în 16 Faur a. c. în biserica gr.-cat. din Cicud.

Știri literare Simpaticul scriitor Ioan Adam a scos de sub tipar două volume la „Minerva” în București: „Pe lângă vatră,” pilde și glume (țărănești) ediție nouă completă, scrise în un curat graiu românesc și cu spiritul țaranului glumeț și păcălitor. — și *Nazuinți*, vre-o 25 povestiri, unele din ele chiar foarte bune. Prețul fiecărui volum 1.50 cor. — În editura „Vieții Românești” dela Iași a apărut *Legenda Funigeilor*, un preafrumos poem dramatic de Șt. O. Iosif și D. Anghel. Fondul e un mit vechiu german, o cămașă de mătășă pe care o soră o țese fratelui său în trei zile din tort alb, ca să nu-l prindă nici glonțul, nici cuțitul în bătălie. Fata țese cămașa hotărâtă fratelui dar o dă altuia. Pe urmă fratele e omorât în luptă și din tot lucrul ei nu se alege nimic, totul se destramă și se prefacă în albi funigei, ce zboară în cete călătoare. — Frumosul poem e în trei acte și se vinde cu 1 cor. — Interesantul studiu *Vasile Fabian Bob*, a prof. Dr. Ioan Rațiu, a apărut și în broșură în un frumos volum de 70 pagini. — *Dicționarul limbei române*, edat de Academia română și sub îngrijirea prof. Sextil Pușcariu va apărea în trei volume cam de 800 pag. fiecare. Costă în abonament 40 lei.

Intru amintirea prof. Nic. Ionaș. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul neuitatului *Nicalae Ionaș*, am primit dela *Iosif Costin* protopop Turda 20 cor. colectați dela I. Costin 4 cor. Carolina Costin, Eugenia Costin și Adrian Costin, câte 2 cor. Vasile Masca, Nic. P. Raț, Sam. Poruț, Ios. Balint, Sim. Luca, Iuliu Socol, Valer Bugner, Petru Onosi, Eng. Balint și Sim. Poruț câte 1 cor. — Bas. Hopârtean, Gădălin 2 cor. — Aurel Poruț, Rădu, 2 cor. Aug. Laurențiu, Bernchieș, 1 cor. Nic. Petru, Gurghiu, 2 cor. Nic. Bolboca, Vermeș, 2 cor. Georgiu Morariu. Izgariu 2 cor. Eliseu Moga, Apahida 2 cor. colectați 5.16 cor. Vas. Sătelechi Baroș, 2 cor. Dem. Chișerian, Făgăraș, 10 cor. Dr. Emil Szabo, Albön. 2 cor. — Rugăm și cu aceasta ocazie pe toți amicii și cunoscuții să binevoiască a speda contribuțiile lor, spre a ne putea da sama de suma încasată.

Producțiunea muzicală-teatrală a „Societății meseriașilor noștri de aici”, ținută în zilele trecute a avut o reușită foarte frumoasă. Public forte numărös a asistat la aceeaș prestațiune, cunoscută fiind abilitatea și hărnicia acestei reuniuni și pe terenul acesta. S'au executat cu multă precisiune trei cântări sub conducerea măiestrului nostru *Jacob Mureșan*. S'a predat, și a stărnit mult haz dialogul „Țiganul la târg” din partea d-lor *Al. Păcurar* și *N. Ienășel*, și s'a jucat la urmă pieza comică „Un Om buclucaș”, localizată după *Labiche*. Diletanții noștri s'au achitat și de asta dată foarte bine de rolurile ce și-au luat asupra-și. Mult haz au cauzat în rolurile principale domnii *Augustin Gruția* și *N. Ienășel*. Dșoara *Ana Christian* ni-s'a prezentat deasemenea cu un talent, dela care avem să așteptăm încă multe prestațiuni reușite. Rolurile secundare, jucate de domnii *I. Blaga*, *I. Oltean* și *Al. Păcurar* au fost de asemenea bine interpretate, indeosebi al acestui din urmă, care ni-se pare foarte potrivit în mimică. Atât rezultatul moral, cât și cel material (296 coroane) servește spre deplina laudă a „Societății meseriașilor noștri din Blaj”, care a dovedit și cu aceasta ocaziune, că e vrednică și sub acest respect, de cel mai cald sprijin din partea publicului românesc.

Petreceri. Primum invitare la Petrecerea cu dans ce se va aranja în Brad „Hotel Central” Marți, la 11 Februarie 1908 în favorul „Fondului Dr. Iosif Hodosiu” dela Gimnaziul public gr.-or. Român din Brad.

— Mercuri sara se va țineă la Blaj, îndatinatul *Bal filantropic* în favorul studenților morboși.

Mulțumită. Fiindu-ne cu neputință a mulțumi în particular tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, cari din incidentul trecerei la cele eterne a iubitului nostru soț, tată, frate și socru *Clemente Raicu*, s'a grăbit a ne adresa cuvinte de mângâiere, ni rugăm pe calea aceasta să primească adânc simțitele noastre mulțumite. Teaca—Sibiu—Făgăraș, 20 Ianuar 1908. *Jalnică familie.*

Necrolog. † *Simeon Moldovan*, proprietar în Cergăul mic, a repausat la crt. după un morb scurt în al 63 an al etății, deplâns de soția sa Ana n. Suci, copii: Livia m. A. C. Domșa, Hortensia m. Petru Suci, Cornelia m. Vasile Moldovan, Ioan, Vasile, Lucretia și Grigorie și de număröși conșăngeni.

— † *Șofron Oprea*, mare proprietar în Șomostelnic, a repausat la 22 Ian. a. c. în al 48 an al etății și 23 al căsătorii.

— † *Nicalae Agărbicean*, student în medicină la Graz, fost stipendist șulțan, a repausat la 31 Ian. n. după un morb îndelungat. Repausatul eră o fire blândă, foarte zelos, creștin bun și piu, a scris adese și în foaia noastră. Moartea lui lasă adânci regrete.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Multora. Din cauza aglomerării materialului manuscrisele spedate se vor da la tipar cu puțină întârziere.

Partea literară.

Mysterium erueis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

4

„Cine ești tu?” întrebă Nero trăgându-l.

„Pentru lume sum Apollonius, principele magilor, pentru tine însă — sum un sclav.”

El se închină cu mâinile încrucișate pe piept și se dete în laturi, spre a lăsa pe Nero se treacă înainte.

Acesta se apropiă trăgându-l; el privi cu neîncredere la palatul întunecat, dinaintea căruia se aflau doi sphinxuri uriași. A auzit multe despre magii egipteni și era curios să cunoască măestria și persoana acestuia. Afară de aceea nu era singur, și astfel ce putea să i-se întâmple?

El urcă încet treptele de marmoră și însoțit de Apollonius, păși în sala iluminată. Pe candelabre înalte ardeau flăcări uriașe, al căror fum liber umplea casa întreagă cu un miros plăcut.

Egipteanul conduse pe oaspeți în tricliniu, carele erau încununate cu trandafiri, ca și când ar fi așteptat de mult deja după oaspeți. Siriane elegante, învăluite în haine ușoare de crep, cu trandafiri în păr, ofereau oaspeților, în cești de aur, vinuri escelente.

În curând uitară de aventura nocturnă și începură a bea cu veselie.

Lui Nero nu-i convenia astăzi se giumească cu dansatoarele siriane, de oarece avea durere de cap.

Apollonius păru a observa aceasta, căci îl rugă să-l însoțească, spre a-i arăta măestria sa. Nero îi urmă bucuros, atras de curiozitatea de a putea pune la probă știința și puterea magului.

Ei intrară într'un apartament care era luminat numai de o singură candelă; în tavan se află o deschizătură rotundă, peste carea se întindea cerul instelat, ca un covor luminător. De pereți atârnavă covoare prețioase, ținute prin sfori de argint.

În mijlocul odăii se află un altar cu trei picioare de aur; pe altar fălăia o flăcără violetie și nori delicați de tămâie pluteau prin localul tăcut, a cărui parte din fund era astupat printr'un covor mare cu semne cabbalistice.

„Divule Cezar,” vorbi egipteanul misterios și sărbătorește, „te salut, în sanctuarul meu, unde nimeni nu ne poate spiona, numai stelele vecinic guvernătoare.”

„Așa dar tu te încrezi lor — le înțelegi limba?” întrebă Nero.

„Ele sunt amicele mele,” zise Apollonius cu un gest măret.

„Dar ascultă, înălțimea ta!” continuă el, „ce am încă să-ți mai fac cunoscut. Eu nu sum un simplu muritor, în vinele mele curge sânge regesc. Acei Faraoni, cari odinioară prescriau legi la lume, sunt strămoșii mei. Este adevărat că acum puterea lor este apusă: însă spiritul lor adlie în mine, sângele lor curge prin vinele mele. Și ca să

te pună în legătură cu mine, stelele te-au trimis aici.”

„Așa dar stelele ar fi hotărât ca se vin aici?” întrebă Cezarul cu sfială.

„În stele a fost scris, ca se vin stăpânitorul lumii!” vorbi egipteanul sărbătorește.

O sfială misterioasă cuprinse pe împărat; el nu se îndoi uici pe un moment despre adevărul celor spuse de mag.

În momentul acesta, din înălțime răsună o muzică lină, plăcută.

Împăratul ascultă, tremurând de plăcere. Un cor de voci bune intonă o melodie încântătoare.

Perdeaua începă a lumina și dintr'însa păreau a năvăli mii de stele lucitoare; vâlul cel întunecat, acum se lumina în culoarea albastră a cerului. Nori de roze se prelingeau pe acest cer instelat, și stelele se rostogoleau în albastrul luminos, pe când muzica părea că imitează melodiile sferelor iubitoare.

Acum egipteanul atinse perdeaua, carea se rupse și păru a se destrămă în aer.

Dinaintea lor se ivi o sală mare; lumini nenumărate schinteiau în tavan și pe pereții de marmoră. Aerul era plin cu mirosuri plăcute de smirnă, iasmin și violele.

De coloanele împletite cu flori atârnavă draperii strălucitoare, sămănate cu stele; la capetele salei, două fântâni săritoare își aruncau în sus apa lor spumoasă, carea în reflexul luminei licărea ca diamante nenumărate. Din tavanul arcuit cădea o ploaie aromată, fină, carea se așeză pe cele mai rare plante ale răsăritului, cari înfloreau în vase de aur așezate pe postamente de alabastru.

Dintre draperii apărură femei tinere; ele purtau cununi de roze și lire de aur. Aceste încunjurări pe împărat și-l conduseră prin sală; împletiră cununile în părul său, apoi îi încununară fruntea cu el. După aceea formând un cerc în jurul lui și executând un joc onic, intonară un cântec despre bucuriile și plăcerile vieții.

Nero să uită după mag și-l văzu sub un baldachin de mătăasă albastră, care strălucea de aur și petri nestimate; alături cu el însă era o statură, care părea a se fi coborât de pe Olymp, așa frumșeță vrăjitoare avea.

Fața cea nobilă, cu gura puțin întredeschisă, tradă nevinovăție, blândetă, dorință și voluptate; bucle aurii cădeau pe haina albă ca zăpada, sămănată cu rubine și smaragde în stânga ținea o liră de aur.

Îndată-ce ea atinse coardele, corul nimfelor amuți, și melodii dulci, armonioase răsunară prin sala cea spațioasă.

Nero, un adorator mare al muzicii, ascultă cu cea mai mare plăcere.

„Cine ești tu, zeiță?” strigă el oprindu-și răsuflarea și-și înținse brațele spre dansa.

Fata surăse cu blândetă. „Sum o simplă muritoare. Cezarule,” zise ea. „Mă numesc Isis.”

„Pe dreptul poartă numele acesta; ești mai strălucitoare și mai frumoasă decât marea Isis,” strigă Cezarul entusiasmă și plecându-și genunchii înaintea ei, continua:

„Apropie-te de mine, zăită adorată! Ori că-ți-a-ne baremi vremea dintre poeziile tale cerești.”

Isis atinse coardele; un ton plin pătrunse prin sală și făcu să anunțască corul nimfelor. Dansatoarele dispărură și o muzică lină, plăcută, ca din niște lumi depărtate, atinse urechile ascultătorilor.

Isis lăsa să i-să audă vocea cea dulce și plină, și tonurile pătrundeau prin sala cea mare, că niște cântări de sirene. Ea intonă o odă minunată, în carea sărbătoria fericirea amicitiei și bucuriile amorului.

Când sfârși, Nero o încercă cu cele mai mari laude „O Isis, divină, dăruiește-mi amicitia ta, iubirea ta! Lasă-mă să fiu sclavul tău, carele îți sărută picioarele! Permite-mi, să mă refugiez în apropierea ta fericitoare, când îmi va fi prea urât, prea rece pe înălțimea cea mândră a tronului meu, când umbrele întunecate îmi amenință spiritul!”

Fata îl luă surizând de mână, îl conduce la o masă încărcată cu de ale mâncării și să așeză alături cu dânsul.

Egipteanul privea cu bucurie ascunsă, cum Cezarul era răpit cu totul de grațiile fetei; el visa despre un viitor strălucit, despre putere și renume.

Nero gustă numai puțin din mâncările cele scumpe; cu atât mai mult însă beu din vinul pe care Isis, i-l servea în ceașcă de aur.

În curând aceasta începă a-și arăta efectul asupra împăratului; el să adânci în cugete și nu observă, când Isis dispărură de lângă dânsul. Frase întrerupte eșiau din gura sa, ea cu mâinile gesticula prin aer, ca și când ar voi să alunge niște fanteame. „Dă-te în lături, ferește-te,” strigă el cu fața îngrozită, „depărtează-te, Britanicus.... pentru-ce ai beut și tu din ceașca plină cu apă?...” Apoi scoase un țipet ușor și-și acoperi ochii cu mâinile. „Vai.... vai.... umbrele cele întunecate mă încunjură.... nu este ajutor nicăiri?”

„Încrede-te mie, împărate,” zise vocea moale a egipteanului.

Împăratul trăsări din buimăceala sa și privi sfios la fermecător. „Am vorbit, am pomenit numele cuiva?” întrebă el cu teamă.

„Ai suspinat, divule! Te rog să-mi urmezi. Uită pe un moment pământul și te urcă la stelele cele curate. Singur acolo există adevărul. Vină, sublimule, urmează-mi, încrede-te în mine!”

„Îți urmez — și mă încred ție!” zise Nero și-și pusă mâna într'a fermecătorului. Apollonius păși sărbătorește înaintea împăratului și-l conduse în apartamentul, peste care cerul instelat se întindea ca un rociu împletit cu fire aurii.

Murmurând misterios, Apollonius încunjură altarul, pe care flăcără fălăia lin. Apoi se opri deodată, cu privirea ațintită spre cer: „Vii într'un ceas bun”, șopti el. „Constelațiunea este astăzi extraordinar de clară.”

„Ce vorbesc stelele?” întrebă împăratul respectuos.

„Îți pot spune lucruri bune, divule: te așteaptă învingere și glorie.”

„Din ce parte?”

„Dela nord.”

„Ah, din Britania!”

Egipteanul privi iarăși la stele și zise înădușit: „Inșă de cătră constelațiunea Kassiopeia se ridică o stea luminoasă; ea se apropie, strălucește roșie ca sângele, se așează amenințătoare în fața ta, se luptă cu steaua ta — o învinge — Vai, vai! Cezarul! Ești pierdut!...”

Magul vorbi tot mai tare, tot mai repede, iar fața sa luă o expresiune de spaimă teribilă; cuvintele din urmă însă le rosti cu voce răgușită și, ca desperat, își ridică mâinile în sus.

Cezarul tremură; el privea cu teamă la trăsurile palide ale magului, carele se uită spăriat la cer. „Cezarule, pe tine te amenință o femeie îngrozitoare! Ea te va învinge... Cezarule, ea nu se retrage... vine mai aproape... tot mai aproape... Cezarule, apără-te... mântuește-te!”

Impăratul tremură. „O femeie... o femeie tare, puternică? Cine este ea?”

„Nu întrebă, sublimule! Ea e aproape de tine, cea mai de aproape! Dănsai ai să-i mulțumești domnia, acum însă ea vrea să-ți o smulgă...”

„Agrippina...” strigă împăratul înfiorându-se. „Agrippina... o știam! Ea mi-se pune în cale; mă tractează ca pe un copil. Dar m-am săturat de a mai șede pe genușii unei femei. Vreau se mă scap, fie chiar cu sânge... Spune-mi, Apollonius, ce mai face steaua mea...?”

„Ea înaintează spre atac... nu mai văd nimic! Un nor învălue stelele, însă din nor... curge sânge...”

„Sânge... sânge!” șopti Cezarul. „tot sânge! Dar ce are a face? Curgă... curgă torent... numai să mă văd scăpat!” Fața i-se aprinse, și o hotărâre înfricoșată se vedea pe dânsa. El făcu o întorsetură repede, spre a părăsi casa egipteanului, fără de a mai lua pe seamă pe soții săi.

Peste colina esquilină se arată deja roșata dimineții și auria vilele și vărfurile întunecate ale ciparșilor, când împăratul, cu pasul greoi și cu fața brăzdată urcă spre Palatin.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Ioan Rațiu: *Vasile Fabian Bob (1795—1836) studiu, Blaj, 1907 pag. 70.*

Studiul publicat în coloanele foaiei noastre, a apărut, zilele aceste, într-o elegantă broșură. E un studiu amănunțit, scris cu multă cunoștință de cauză și cu mult entuziasm, dupăcum vrednicia, fără îndoială, subiectul însuși. În zilele noastre de materialism și vanitate, sunt așa de puțini aceia, cari se mai gândesc la vechii, marii dascăli ai trecutului, cari au pus cele dintâii pietri la temelie zidirii, care se înalță astăzi din ce în ce mai sus. Asemenea pigmeilor, cari s'au urcat pe umerii unui uriaș, generația de astăzi își imaginează, că rezultatele culturii de astăzi sunt de a se atribui eschisiv ei, fără să-și dea seama de muncă cu adevărat uriașă, ce s'a desfășurat, mai ales la început, când ogorul era cu totul întelenit și când nimeni nu avea măcar încredere în

ținta nobilă, care astăzi ne unește pe toți de o potrivă: cultura națională.

S'au făcut, fără îndoială progrese, progrese însămnate chiar. Să nu uite însă, posteritatea cu memorie trează, că progresele acestea sunt a se mulțami în primul plan, pionerilor, cari au ținut pentru întâia oară piept cu neumăratele piedici, căzând adese, înainte de a-și fi văzut visul cu ochii. Se aseamnă pionerii acestia vitejilor de rând, cari intră cei dintâii în focul luptei și se prăbușesc apoi, pentrucă peste trupurile lor, ceialalți să poată ajunge la biruință.

Di Dr. Rațiu, după cele dintâii lucrări ale d-sale („Viața și operele lui Andreiu Mureșian,” „Poezia idilică”) și-a ales o direcțiune anumită pentru activitatea literară.

Scrutând arhivul Mitropoliei de aici, pe cum și alte izvoară, destul de risipite prin bibliotecile noastre (a căror mai bună orânduială se impune din ce în ce mai mult) și-a pus de gând — cred eu — să scoată la iveală, de sub colbul cronicilor și al manuscrisurilor vechi din arhive, chipuri șterse și aproape uitate de vechi dascăli ai neamului.

Volumul „Vasile Carlova” (1905) nu aparține acestei categorii; dar celealalte trei volume „Studii și biografii” (1904), „Timoteiu Cipariu (1905), „Ioan Rusu” (1907) pe cum și acesta din urmă, fac parte dintr'un ciclu, care s'ar putea numi oarecând: *Dascălii neamului.*

Studiul referitor la Cipariu — remarcat cu multă căldură de di lorga — e fără îndoială un subiect destul de mulțumitor încă pentru epoca noastră. Dar cât de ingrate sunt celealalte subiecte, cari trăiesc abia în amintirea cunoșcătorilor de literatură veche despre cari manualele noastre de școală spun abia cu multă șgârcenie două-trei șiruri!

E o muncă ingrată, fără îndoială, după cum ingrată e chiar cariera dascălească însăș.

Cu toate acestea munca nu pierde nimic din valoarea ei pentru cei ce au pricepere și dragoste pentru trecutul nostru și pentru cei ce au muncit cu dragoste și cu interes în acest întunecat trecut.

Figurile șterse ale bătrânilor dascăli apar premenite și cugetându-ne asupra lor, înțelegem, că ei vredniciau o mai onorifică mențiune și la scriitorii manualelor noastre de literatură...

Vasile Fabian Bob ni-se înfățișează într'o simpatică lumină, în broșura de față. Vedem viața lui scurtă sbuciumată, cheltuin-du-se ca o luminare aprinsă, întru povățuirea fraților din Moldova. Vedem tovarășii lui de muncă, greutățile cu cari au muncit, neajunsurile vremilor de furtună, cari și-au deslănțuit furia chiar când activitatea lor binecuvântată era să prindă rădăcini. Il vedem, după înfărgerea voluntirilor (1822) reintorcându-se iarăși în Moldova, pribejind ca profesor privat pe la diferite case boerști, până ce în urmă se stabilește la școala dela „Trei-Erarhi.”

În aceeaș vreme, o adâncă părere de rău îl muncia pentrucă se despărțise certat de unchiul său, Episcopul Bob, și pentrucă-și părăsise pe ai lui de acasă.

Scrisoarea publicată în nr. 33 (1839) al „Foaiei pentru minte” e o adevărată elegie.

Vedem apoi sfârșitul lui înduioșitor, activitatea lui ca autor de manuale și ca poet, pe cum și părerile istoriografilor literari asupra lor.

În adaos avem apoi patru poezii de ale lui — singurele cunoscute până acum.

Broșura se cetește cu multă ușurință, într'o românească curgătoare. Dragostea, ce autorul o avea pentru subiect, se resimte la fiecare șir.

Al.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respnz.: Augustin Gruția.

Nr. 49 - 1908.

EDICT.

Dupăce Victoria Popescu gr-cat. din Feisa și-a părăsit fără cauză pe legiuitul său sot Ioan Rațiu Poșia din Moșna, și nu i-se știe ubicațiunea, prin aceasta este provocată, ca în timp de un an și o zi, să se prezinte înaintea subscrișului, căci la caz contrar, procesul divorțial, urzit în contră-i, se va pertracta și în absența ei.

Oñ-iul protopopesc gr-cat. al Biei.

Iclod, 1 Februarie 1908.

Iosif Lita,

vice-protopop gr-cat.

(6) 1-3

Vânzare în mare

4 păr. de păpuși, pentru 7 cor.

Prin cumpărarea unui mare cuant

de păpuși sum în poziția de a putea vinde — numai scurt timp însă — pentru **7 cor.** 2 păr. de păpuși pentru domni, 2 păr. de păpuși pentru dame, lucrați foarte solid pe la bună și un fazon elegant. Mărimea să se trimita în cm. ori după Nr. Se spedează prin rambursă. Ce nu convine să schimbă ori să remit banii.

D. Kessler,

Krakau, 95/24.

(8) 1 1

AVIZ! Se află de vânzare lemne de fag pentru foc, gara

Erdő-szent-György. A se adresa

la MIHAIL PIROȘCA preot în

Bözödujfalu.

(2) 3-5

Avem apetit

Stomac sănătos, nu ne simțim rău, avem scaun regulat de când folosim pilulele laxative Hebarbara-Elsa de Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubias, Centrală 82 (cott. Zagrab).

Elsa

„CONSUM“, societate comercială pe acții.
Contul Bilanțului pe anul 1907. Mérlegszámla 1907. évre.

ACTIVE—VAGYON		cor.	fil.	PASIVE—TEHER		cor.	fil.
Numărar în cassă — Pénztárhészlet		851	40	Capital de acții — Részvénytőke		78500	—
Mărfuri — Árukészlet		20521	73	Împrumut — Kölcsön		14000	—
Debitori — Adósok	9079.42			Creditori — Hitelezők		2677	12
Pretenziuni neincassabile — Behajthatatlan követelések	548.06	8531	36				
Mobilar — Szerelvény		1000	—				
Timbre — Bélyegkészlet		1162	—				
Depuneri — Betétek		14	58				
Conto Cheque — Cheque számla		102	63				
Pierdere — Veszteség		62993	42				
		95177	12			95177	12

Contul profitului și al pierderilor. Nyereség és veszteség számla.

EȘITE—KIADÁS		cor.	fil.	ÎNTRATE—BEVÉTEL		cor.	fil.
Asigurări — Biztosítások		28	79	Din vânzare de timbre — bélyegárulásból		169	74
Contribuțiune — Adó		278	32	Din vânzare de mărfuri — Arúczikkékárulásából		12211	—
Accis — Fogyasztási adó		480	60	Pierdere — Veszteség		62993	42
Interese — Kamatok		1120	72				
Spese curente — Fentartási költségek		380	54				
Fracturi și Porto — Fuvardíj és Postabér		1468	18				
Salari — Fizetések		5029	24				
Chirie — Házbér		1280	—				
Pretenziuni neincassabile — Behajthatatlan követelések		548	06				
Pierdere din 1906 — 1906. évi veszteség		64759	71				
		75374	16			75374	16

Blaș, din ședința direcțiunii din 21 Ianuarie 1908.

Stefan Nyerges, m. p.
comptabil.

Direcțiunea:

(7) 1-1
 Gavril Pop m. p. președinte.
 A. C. Domșa m. p. Dr. A. Pop m. p. Dr. Laur. Nestor m. p. Dr. I. Maniu m. p. S. Muntean m. p. Eug. Bian m. p. D. Radeș m. p. Dr. V. Smigelski m. p.
 S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine. Blaș, la 29 Ianuarie 1908.
 Dr. Izidor Marcu m. p. președinte. Iacob Muresianu m. p. Gavril Precup m. p. Victor Muntean m. p. Dionisiu Trifan m. p.
 Membrii comitetului de supraveghiere.